

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Şevin Coşkun

Muş Milletvekili

Basın, düşünce ve ifade özgürlüğü demokratik bir toplumun olmazsa olmazıdır. Medya, demokratik toplumlarda yasama, yürütme ve yargıdan sonra gelen "dördüncü güç" olarak nitelendirilmekte olup özgür bir şekilde enformasyon üretmesi ve dağıtması ile de toplumun yararı için siyasal iktidarı denetlemektedir. Bu kapsamda 1982 Anayasası'nın 26. maddesinde düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğüne, 28. maddesinde de basın özgürlüğüne yer verilmiştir. 28. maddenin ilk iki fıkrası, "Basın hürdür, sansür edilemez. Basımevi kurmak izin alma ve teminat yatırma şartına bağlanamaz. Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır." şeklinde düzenlenmiştir. Ayrıca Basın Kanunu'nun 3. maddesi; "Basın özgürdür. Bu özgürlük; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerir." diye belirtmiştir. Ancak Türkiye'de basın, düşünce ve ifade özgürlüğüne yönelik müdahaleler her geçen gün artmaktadır.

21 Şubat 2023 tarihli Emniyet Genel Müdürlüğü'nün talebiyle Ankara 4'üncü Sulh Ceza Hakimliği tarafından 340 Twitter, Facebook, Telegram ve Youtube URL adresleri ve internet sitesine erişim engeli getirilmiştir. Erişim engeli getirilen adresler arasında Mezopotamya Ajansı'nın (MA) telegram adresi, MA Kurdi ve Jinnews Ajansı'nın Türkçe twitter adreslerindeki birer paylaşıma, Avesta Yayınları'nın internet sitesi, Ronahi TV'nin YouTube kanalı, Nuçe TV'nin telegram adresi Aryen TV'nin Twitter adresi ve Evrensel Wep Tv YouTube adresleri yer almaktadır. Benzer şekilde Irak Erbil merkezli Rudaw medyanın <http://rudaw.net> internet sitesi de Emniyet Genel Müdürlüğü'nün talebi üzerine erişime engellenmiştir.

Haftalık yayın yapan Kürtçe gazete Xwebûn'un @rojnameyaxwebun adlı Twitter hesabı, 22 Şubat 2023'te Twitter tarafından kalıcı olarak kapatılırken Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından 21 Şubat 2023'te Ekşi Sözlük'e erişime engellenmiştir.

22 Şubat 2023'te RTÜK tarafından; TELE1 kanalının ekranı üç gün süreyle karartılmış, Halk TV'ye 5 kez program durdurma ve FOX TV'ye de üst sınırdan idari para cezaları verilmiştir.

Ayrıca 21 Şubat 2023'te İçişleri Bakanı Süleyman Soylu tarafından Hatay'da düzenlenen basın toplantısında aralarında Deutsche Welle'nin de bulunduğu bazı yayın kuruluşları ve gazeteciler hedef gösterilmiştir.

İktidarın hedef göstermesi sonucunda birçok gazeteci yargılanmakta ve tutuklanmaktadır. Dicle Fırat Gazeteciler Derneği'nin verilerine göre; şu an 86 gazeteci mesleki faaliyetleri nedeniyle cezaevindedir. Son 9 ayda 25 basın emekçisi "terörle mücadele adı altında" tutuklanmıştır. Türkiye'de basına yönelik baskıya ve tutuklu gazetecilerin serbest bırakılmasına yönelik çağrı yapanlar arasında Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ) de bulunmaktadır. CPJ'nin 22 Şubat 2023'te yaptığı açıklamada; Türkiye'ye basın mensuplarını "terörizm" ile suçlamaktan vazgeçmesi ve tüm tutuklu gazetecilerin serbest bırakması çağrısında bulunmuştur.

Sınır Tanımayan Gazeteciler'in Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'ne göre; Türkiye, 180 ülke içerisinde 149'uncu sırada yer almaktadır.

Bu Bağlamda;

1. Anayasal güvenceye rağmen basın, düşünce ve ifade özgürlüğüne yönelik artan ihlallerin gerekçesi nedir?
2. 21 Şubat 2023'te ajans ve TV kanallarının da aralarında bulunduğu 340 sosyal medya adresi ile internet sitesine getirilen erişim engelinin hukuki gerekçesi nedir? Toplumun haber alma hakkının ihlaline sebebiyet veren erişim engeli kararlarına ilişkin bir soruşturmanın açılması için bir çalışmanız var mıdır?
3. Kürtçe Xwebûn gazetesinin Twitter hesabının kalıcı olarak kapatılması ile milyonlarca Kürt yurttaşın ana dilinde haber alma hakkının engellenmesinin gerekçesi nedir?
4. Basın özgürlüğü ilkesine aykırı bir şekilde TELE1 kanalının ekranının karartılması, Halk TV ve FOX TV'ye verilen idari para cezaları gibi keyfi uygulamalara karşı toplumun haber alma hakkının korunması yönünde bir çalışmanız var mıdır? Var ise kamuoyuyla ne zaman paylaşılacaktır?
5. Gazetecilere yönelik hak ihlallerinin önlenmesine ve gazetecilerin mesleki faaliyetlerini daha iyi koşullarda icra etmesine ilişkin bir çalışmanız var mıdır?
6. Tutuklu gazetecilerin tahliyesine yönelik yapılan çağrılara dönük gerekli çalışmaları ne zaman başlatılacaksınız?